

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HAALEKANDJA

NR. 2

MARTS 1939

6. AASTAKAIK

Quo vadis, Eesti sotsiaalpoliitika?

Käsitöösturid pidasid 26. veebruaril oma mürtsukongressi. Nagu ühe ajakirjaniku poolt oli öeldud:

— Noh, olen mina olnud igasuguseil koosolekudel, nagu majaomanike jne., aga seesugust vaimulagedust ja reaktsiooni kui käsitöösturite omal pole ma veel näinud!

Kõneldes ühe käsitöösturiga, kes viibis kongressil, ütles tööstur:

— Tahtsin võtta sõna, aga ei sobinud. Päris piinlik oli kuulata. Mõttetus ja reaktsioon öitsesid, ka Käsitööstuskoja esimehe Naerese suust!

Päeva krooniks oli summa annetamine vabadussõja monumendi heaks. Aga kuidas ütles vabadussõja aineil loodud dramatiseeringu traagiline kuju sõdur Ahas:

— Aga kirjutage siis sinna marmorisse ka nende langenute ideaalid, et nende mälestust ei saaks tarvitada kurjasti. Ei ole rahvust ega rahvuslust rahva kõigi kihtide ühesuguse õigusetu elule! Ja ei ole meie vabariiki, kui pole vabadust kõigile ausaile mõtteile.

Lastagu töölisel teha niipalju tunde kui ta tahab. Ärgu piiratagu üle 8-tunnilise tööpäeva ulatuvate tundide arvu. Jäägu ära nende tundide eest seaduslikult kindlustatud 50% juuremaks.

Need olid juhtloosungid kongressil, looritatud vagadesse soovidesse. Töölise palk on madal; hüva, las ta tõstab seda rohkem tööd tehes. Kui inimene on suure innuga töö juures, oleks patt teda hoida tööst eemale. Aga ega tööandja pea siis selle rõõmu — palga suurenemise ja töötahte rahuldamise — eest veel 50% juure maksma, see oleks ülekohtus.

Sotsiaalseadusil on suur tähtsus ühiskondliku elu normeerimisel. Vastasel korral võib tekkida pinget, mis viib kokkupõrgeteni ühiskondlike jõudude vahel — kutsudes esile rahutusi ja revolutsioone. Üheks tähtsaks sotsiaalseks saavutuseks ja ühiskonna jõudude vaoshooidjaks on pikkade võitluste tulemustena saavutatud 8-tunnine tööpäev. Selle eest võideldi veriselt ja ohvririkalt 1905. a. tsaarivalitsuse ajal. 1917. a. Vene revolutsioon viis selle

nõude võimule ja eesti vabadussõja üheks aluskiviks töölikonnale toetamiseks oli 8-tunnine tööpäeva määrus. Tollal selle mõtte eitamine oleks toonud komplikatsioone suurte tagajärgedega. Halvasti-hästi, kuid 8-tunnine tööpäev löi läbi ja hiljem pandi see koguni seadusega kehtima.

Mis aga tahavad nüüd käsitöösturid?

Tehtavate tundide arv vabaks — s. t. et tööandja sunnib vallandamise ähvardusel töolist oma huvides kauem töötama, pikendades seega tööpäeva. Kui ta seda senini tegi, olid selleks mõned kitsendused: esiteks ei tohtinud iga tööline erakorralisi tunde mitte rohkem teha kui 75 aastas, teiseks aga pidi need tunnid makstama 50% kõrgemalt.

Seega saavutatakse vana olukord ja tööpäev võib keskmiselt tehtavate olukordade juures minna 10, 12 ja veel enamgi tunde pikemaks. Oleme siis pühkinud kõrvale sotsiaalse tasakaalustava teguri.

Veel halvemad tagajärjed hakkavad ilmema tööliste tervise kannatamise kaudu pika ja kurnava tööpäeva tõttu. Vaba aeg kujuneb lühemaks, tekestades puhkust ja kultuurilist enesearendamist. Tööline tehakse tööorjaks, kes töötab ja magab. Aga ajalugu näitab, et ülepingutuse tõttu ta hakkab sepitsema ka vastupanu ja teostab selle.

NUMBRI SISUS:

Quo vadis, Eesti sotsiaalpoliitika? / Tööpalkade poliitika / Uued ajad — uued kombad / Trükitöölised ja Tallinna Ühine Haigekassa / Pilt lähemast tulevikust . . . / Leipzigi 1939. a. messi muljeid / Spordiosa / Meie organisatsioonidest / Sotsiaalpoliitika / E. T. L. tegevusest / E. T. Keskkliidust / Teised ametiühingud / Töölikojast / Ääremärkused / Rahvusvahelised keskused / Kirjut maailmast

Meie 'töölise keskmine toodangu suurus töölise kohta on järjest suurenenud — s. t. sama aja jooksul on ta oma tööpinget suurendanud. Kas võib seda veel enam saavutada pikema töötaja jooksul? Ei. Kõik uurimused näitavad vaid pinge langust, väsimuse suurenemist, õnnetuste sagenemist. Seda siis tahetakse käsitöösturite poolt.

Ja palgad? Kes maksab Eestis viletsamaid palku? Väiketööstus. Statistika tõendab seda pidevalt. Vähimalt 25% vahe on suur- ja kesktööstuse poolt maksetavate palkade vahel. Nad ei pea praegugi vajalikeks palku parandada, ammuigi mitte heatahtlikkusest väljudes, vaid omakasust tingituna. Ja vaevalt oodatagu, et pikenenud töötaja juures hakataks vastavalt palku tõstma. Sellest keeldumiseks pole tööstureil ühtki takistust.

Või et neid rõhuvad siis ületunnid. Kas pole mitte sama tööstus esinenud juba vabariigi algusest peale igasuguste töökaitsemääruste ja miinimumnormide ignoreerijana — ainult harva saadi neile jälile. Kes ongi keelanud väiketöösturil (75%

kogu väiketööstureist on üksitöötajad) teha oma meele järgi niipalju tööd kui tahab? Aga et ta selleks seadusega võib sundida teist, tema kapitalist mitte kasuajajat, töölise, töötama sama aja, see oleks ülekohus.

Kui meil hakataks sotsiaalpoliitikas toetuma sellistele „majandusjõududele“, siis oleksime oma terve mõistusega varsti pankrotis ja saavutaksime keskaegse mõtlemise ja asjade käsitlemise.

Seepärast peame murega küsima: Quo vadis, Eesti sotsiaalpoliitika? Vastuseid võivad anda paljud, kuid õige on vaid see, mis on kooskõlas tänapäeva ühiskondliku eduga ja tehnika arenguga. Need seavad esiplaanile: kõrgem elatisstandard lühema töötaja jooksul. Kergendada töö tegemist masinate täiendamise, saavutades üksiku töölise toodangu tõusu.

Väsitamise ja rõhumise abil pole kusagil maailmas midagi saavutatud, ei saavutata ka meil.

See oleks samuti vastolus surnud vabandussõjalase Ahase vaimuga.

Tööpalkade poliitika

Kutseühingud on häiritud viimasel ajal avalikkusele antud seletustest, mille põhjal nähtub piiripanemine palkade kõrgenemisele kõrgemapalgaliste juures. See seletus on antud ministrite jt. poolt. Kui, näiteks, trükitöölise palgad näitavat teise kutsealaga võrreldes kõrgemat seisu, siis seletuste alusel võidakse neile piir panna kõrgenemise suunas. See poleks mitte õige, kuna ka meie Eesti „kõrgemad palgad“ ei rahulda elatismiinimumi ja võrreldes muu maailmaga asuvad viimastel kohtadel. Kui tööstus suudab, siis peaks palkade probleem lahenuma soovitud kõrgenemise suunas, mitte aga ei tuleks sellele ette veeretada kunstlikke ja täiesti põhjendamatuid tõkkeid. Töö ja kapitali vahekorrad tasakaalustamine peaks jääma kutseühingute ülesandeks, nagu see sünnib mujalgi. Kui palkade kõrgendamise püüdeile pannakse veto, siis võetakse sellega kutseühingult nende esimene ja tähtis ülesanne — parandada töötajate elatistaset.

Riigi eelarve vaidlusi hra majandusminister näitas ka raha teist poolt. Ta tõstis töötulide lahendamise komisjoni tähtsust veelgi, seades sellele palkade nivelleerimise ülesande. Teisiti öeldes: tuleks tegelda rohkem alla keskmist taset olevate palkade kõrgendamisega. See seletus vihjab juba ülalpool antud seletusele kõrgemate palkade kohta.

Hra majandusministri arvates senine palkade korraldamise poliitika — tegelda vaid seal, kus esinevad tülid — pole õige. Tuleks üldiselt korraldada palku. Seega riik asub siin mitte enam vahe-

kohtuniku, vaid palkade määraja osasse üldises mõttes, kuna senini oli tal õigus vaid tülide korral vahele astuda. Selleks, et riik saaks teostada laiaulatuslikku korraldust palkade nivelleerimisel, selleks kavatakse hra majandusminister tarbe korraldada seaduse-novelli, mis võimaldab tööinspektoril alustada töötüli neis käitistes, kus töölised pole organiseeritud või kus töölised arusaamiselt on maha jäänud ega julge töötüli alustada.

See on julge samm senises palkade poliitikas ja näib, kas ta teostamist leiab. Tundub siiski, et selline kord oleks liigne ja keeruline — töötulide protseduur on samuti aegaviitev ja kulukas. Kui juba riik ise tahab siin esineda madalalpalgaliste kaitsjana, pole miski kergem kui — kehtima panna seadusandlikul teel palkade alammäärad, — nagu seda tehti Põhja-Ameerika Ühendriikides.

Ootame huviga, kuidas reageerib neile seletustele töösturkond.

Slovakkia

Slovakid, pärast Müncheneri konverentsi, on siirdunud reaktsiooni teele. Eeskätt on kannatanud töölised kutseühingud. Nii loeme trükitöölise kohta:

Slovakkia president käseb, et trükitöölise ühingu asetatakse Bratislava politsei kontrolli alla. Asjaajamine antakse üle vastavale usaldusmehele, kes kinnitatakse politsei poolt. Usaldusmeheks on hra N. N., 29 a. vana, fašistliku partei liige.

Uued ajad – uued kombed

Läinud aasta sügisel asutas Eesti Kirjanduse Selts Tartus trükikoja. Auväärne ja soliidne nagu on nimetatud asutus ise, nii tahtis ta ka oma trükikoja sisse seada, mis oleks korralik ja tema nimele vastav. Muidugi pidi olema ka üheks nõudeks, et temas töötama saav tööliskond oleks esmajärguline. Omale vastava tööliskeadri soetamiseks astuti samme juba õige aegsasti, ammu enne trükikoja olemasolu. Muuseumis pöörduti selles asjas ka Eesti Trükitöölaliste Liidu poole. Kõike seda juhtis õilis mõte, omale välja valida tööliskonda, mis oleks tõekesti soliidne ja igati vastav auväärsele asutusele.

Hakkas siis käima ametmehi-naisi ligidalt ja kaugel. Vist küll musttuhat käis neid koha üle läbi rääkimas, enne kui jõuti vastavad välja valida. Ja ega see valimine kerge olnudki — nii mõnedki — kah tublid ja soliidsed ametisellid ja -meistrid — tegid korraks kaubad kindlaks, aga siis — tont teab, mis neile pähe torkas — raputasid kokkuleppe sinnapaika ja katsusid endisele töökohale tagasi pageda. Vist soliidsus kummitas! Lõpuks oli siiski töölaliste arv käes ja trükikoda hakkas töösse. Töötas korralikult ja hästi, — töölised tundsid oma osa, juhid mõistsid töölisi, läbisaamine oli kõigiti eeskujulik ja käitumine korrektn.

Paarikuisse töötamise järele aga ilmnas, et vähimalt osa töölisist ei ole siiski sellel kõrgusel, mida neilt loodeti. Masinalladudajad näiteks. Nad ei taha sellest aru saada, et kõige suurema väärtusega nende tööst on just mitmesuguste statistiliste andmete andmine ja tabelite koostamine nende töö üle. Just see on see töö, mis trükikojale kasuks on ja teda edasi viib. Vanades, elukoolist läbi käinud trükikodades küll seda ei nõuta, kuid neis ollakse ajast maha jäänud, püsid ilmselt väärseisukohal, nagu oleks masinalladudajal just ladumistöö see, mis tema palka õigustab ja ka trükikojale kõige rohkem tarviline on. Sellest pole aga moodsal trükikojal midagi õppida.

Veidi enne jõulu juhtus aga asi, mis trükikoja juhatusel selgesti tõendas, et Eesti tööliskond (töölaliste valmist toimetati hoolikalt, seepärast oleks raske kujutleda, et süü võib peituda valikus) on veel kaugel sellest tasemest, mida temalt nõuab praegune aeg oma soliidsemate asutuste kaudu. Juhtus nii, et lihttöölisel, sulasel, või kuidas teda kusagil nimetatakse, masinat pestes läks lapp masina vahele, mille tagajärjeks oli paari hammarratta purunemine. Loomulikult nõuti töölisel masina paranduse kulude tasumist, mida põhjendati sellega, et töölisele oli kunagi teatavaks tehtud töötervis- hoiu määrused, milles on keelatud käigu ajal masinat pesta, millest aga tööline ometi ise pidi aru

saama, et sellega on ometi mõeldud kaitset masinale, sest see maksab ju trükikojale puhast raha, kuna aga töölise tervis ei maksa mitte midagi, sest töölisele maksetakse ju ainult siis, kui ta töövõimelisena tööd teeb. Ja et vahest haigekassa või töölise kindlustuselts vigastuse korral maksuma peab, see on hoopis iseasi, millega meil pole tegemist. — Tööline tõrgub aga maksmast ja teisedki töölised, kellega selle üle on juttu, ei taha aru saada, et tööline need kulud kandma peaks. Kui juhtub büroos kas teeklaas või ka sulg katki minema, maksetakse see vastuvaidlematult välja, kuid töölisis nähtavasti valitseb ikka see vana marksistlik klasisvõitluse vaim, mis eraldab teda teistest, soliidseist ja ausaist inimesist. Nii paistis olevat mõttekäik, millest osa väljendati selgesti, osa aga on väljenduste loogiline järeldus.

Asi anti kohtu lahendada. Sulasel nõuti remondikulu, tasu aja eest, mis meister olevat kulutanud katkise masina peale ja ka summa, mida masin katkioleku ja paranduse ajal trükikojale tõenäoselt oleks võinud teenida. Muidugi oleks võinud sja lisanduda veel õige mitmesuguseid kulusid. Näiteks: on inimlikult täiesti mõistetav, et ehmatuses õnnetuse puhul oleks keegi võinud endale midagi pükstesse poetada, mis oleks määrinud riideid ja mille pesemiskulu loomulikult oleks tulnud kanda sellel, kelle käes juhtus õnnetus. Isegi närvisokk võinuks järgneda ja sel puhul pidanuks ravikulu kandma kindlasti mainitud tööline. Ainult tänu sellele, et tegemist oli nii soliidse ja auväärse asutusega ja isikutega, nagu seda on E. K. S. trükikoda oma juhtidega, ei juhtunud midagi säärast ja töölisel nõuti ainult veidi üle 50 krooni kõigiks kuludeks kokku.

Kohus mõistis esimeses instantsis E. K. S. kasuks.

Nagu neistki paarist asjast nähtub, on Eesti tööline kaugemale taha jäänud ajanõudeist ja nõudeist, mida seavad temale ette kapitali moodsad asutused.

Millal küll peaks jõutama niikaugelt, et tööline nurinata silmapilk kinni maksab, kui purunenud on, ütleme, 10-miljoniline masin (sellehinnaline masin pole mingi haruldus ja ka sellega võib õnnetus juhtuda)? See on ta auvõlg! Ja kui teda ka terveks eluajaks kinni aheldada tema töökohale, ta ei suuda ka siis tasuda tekkinud kahju. Näete, kui võimetu, kui tühine ja tähtsuseta on üks tööline kapitali kõrval! Nüüd on üks nürune Kr. 50.— töölisel saada — ja sedagi ta tõrgub maksmast, põhjendades, et tema ei olevat selleks võimeline, ta saavat tasu ainult temale hädavajaliseks eluülapidamiseks, millest sentigi üle ei jäävat masinate paranduskuludeks. Aga mis tähtsus peaks küll olema

Trükitöölised ja Tallinna Ühine Haigekassa

V. Kruustee

Haiguskindlustuse reformi alatine õhushõljumine on juba mitmed aastad teataval määral takistanud haigekassas täielist tööd. Ei teata, ega teata ka arvestada seda, missuguseks kujuneb haigekassade tuleviku struktuur, kuigi kuuldusi selles suhtes liigub mitmeid. Seni kehtiv haiguskindlustus on pidanud taluma mitmeid lööke vastaseilt, kuid kui suurteks kujunevad lõpptulemused, see on veel praegu selgusetu. Üks aga on selge, on käimas rünnak tööliste-töövõtjate isetegevusele ja omavalitsusele haigekassades. Trükitööliste seisukoht selles küsimuses on selge ja vankumatu. Juba alates vanadest algusaegsetest kutsealalistest haigekassadest on trükitöölised alati seisnud valvel tööliskonna omavalitsuse säilitamise eest haigekassades. Seetõttu tõsteti ka 11. XII 38 trükitööliste volinike poolt haigekassas üles vastulöögi andmise nõue kolme kitsapiirilise kutsekoja märgukirjale haiguskindlustuse küsimuses. Ja esitati resolutsioon, milles juhatusele ülesandeks tehti vankumatult valvel seista selle eest, et säilitataks meie senised haiguskindlustuse põhimõtted ja hoolitsetaks selle eest, et haiguskindlustust ei pidurdataks mõnede kitsaste kutsekodade huvides, vaid et seda tuleb veelgi laiendada, arvestades rahva üldisi tervishoidlikke vajadusi. Ühtlasi kutsuti märgukirja esitamiseks kaasa ka teised tööliskonna avalikõiguslikud keskasutused. Resolutsioon võeti ühel häälele vastu. Mis aga sellele järgnes? Märgukiri koostati kiiresti. Tehti korraks katset peaministri jutule pääseda. Kuid kui see peaministri aja puudusel ebaõnnestus, seisis märgukiri valminult ligi 2 kuud kasutult. Siis alles 18. veebruaril k. a. taibati, et märgukirja võib ka muidu ära saata ilma delegatsioonita, kusjuures samas küsimuses delegatsioon läheb peaministri jutule hiljem. Mina arvan siinkohal, et sellise venitamiseega on haiguskindlustusele teataval määral kahju tehtud. Sest

sääraste inimolendite elul ja eluüldpidamisel, kui ta kapitalile juhuslikult tekkinud kahju ei suuda kinni maksta (kuigi ta seda pärast oma tööga kümnekordselt tasu teeb)! Oleme ju oma kapitali investeerinud ettevõttesse ainult selleks, et kasusid saada. Selleks oleme muretsenud masinad ja palganud töölised; riisiko — masin seda ei kannu — aga selleks on ju meil töölised; meie osa selles terviklikus koostöös on — kasud. Nii peaks ju küll olema õiglase jaotus...

O tempora, o mores!

Laborant.

igale rünnakule on parimaks tagasitõrjumise vahendiks vasturünnak, kui see tuleb õigel kohal ja ajal. Ja mida varem märgukiri oleks esitatud, seda kasulikum oleks see olnud tööliskonnale.

Kuid üheskoos haiguskindlustuse senisel kujul kehtivusega on trükitööliste volinikud püüdnud valvel seista ka muudes haigekassades ellu puutuvais küsimusis. Tallinna Ühine Haigekassa liikmeksastumine Eesti Haigekassade Liitu leidis trükitööliste hulgas sooja poolehoidu ja algatuse kaitsmise, kuigi mingisuguse ametiühingute haiguskindlustuse toimkonna poolt leiti sobivaks oma nimekirjas liidu volikogu koosseisu määrata ainult üht trükitööliste esindajat. Trükitööliste katsed oma esindajate arvu suurendamiseks nurjusid, kuna koosolek oli lõpukorral ja kohale jäänud ainult organiseeritud rühmitus.

Samuti on trükitöölised toetanud igati haigekassa uue raviasutuste hoone ehitamist, olles minu teada seni ainukesed, tingimata aga esimesi ametiühinguid, kes sellesisulise märgukirjaga on pöördunud valitsusasutuste poole. Trükitöölised on pooldanud meie raviasutuste võrgu väljakujundamist täiuslikumaks ja seetõttu on pooldatud uue maja ehitamist, kuigi meie väga hästi teame, et praegune osaliselt haigla all olev hoone, mis tulevikus täiesti haigla alla kuulub, pole ideaalne. Ei oma ehituselt ega ka asukohalt. Haigla peaks siiski asuma väljaspool linna, mitte südalinnas liikluskära keskel. Kuid meie loodame, et tulevikus selles suhtes olukorrad veelgi paranevad. Esiteks seame korda oma raviasutused, küll siis jõuame kord ka haigemajadeni.

Haigekassa liikmeskonnas on sageli kuulda nurisemisi selle üle, et haigekassas ehitatavat liig palju, mille tõttu abistamised jäävat väiksemaks. Kuid teisest küljest vaadatuna on nad ju mõlemad vajalised. Need hiiglasummad, mis seni on kulu- nud ja veelgi kuluvad üürideks, õigustavad seda igati. Kuid teisest küljest trükitöölised on alati valvel seisnud selle eest, et abistamisnorme ei kitsendataks. Vastuoksa. Trükitöölised on suutnud haigekassa enamuse kaasabil neid isegi laiendada. Võtame siin perekonnaliikmete osas kõigile lastele kuni 17 a. vanuseni, kui nad töö ei käi, täielise arstiabi võimaldamise, senise kitsenduse asemel 15—17-aastasile ja ka teataval määral puhkekodude kasutamisevõimaluste avardamiseks lastele. Pealeselle on toetatud muid abistamisnorme avardavaid ettepanekuid.

Trükitööliste volinikke on mitmet puhku süüdistatud teatavalt poolt sellepärast, et nad kahel

korral on aktiivselt kaasa tegutsedes tagasi lükanud haigekassa teenijate palgad. Kuid trükitoöliste volinikud võivad sellele igal ajal vastata: Trükitoölistel ei ole kunagi oma palgavõitlustes nõudnud „näo järgi juurepanekut“, meie oleme nõudnud protsentuaalset tõusu, vähemapalgalisile enam, suuremapalgalisile vähem. Ja see oli üheks kaaluvamaks põhjuseks, mispärast trükitoölistel olid sunnitud eelarve esimesel koosolekul tagasi lükama. Teisel koosolekul, kus enam-vähem haigekassa juhatus seda arvestada oli püüdnud, kuid omavahel lõhenenud vanadusetasu küsimuses, jäid trükitoölistel vanadusetasu pooldajaiks, kui selleks on väljavaateid. Ühtlasi tõestasid trükitoölistel, et nad ei taha igal ajal arvustada ja esildusi teha, nad on nõus ka igal ajal vastustust kandma. Sellel alusel saatsi volikogu enamus trükitoöliste esindaja palgakomisjoni. Kuid ma usun, et komisjoniliikmeil peaks võimalus jääma ka oma arvamuste avaldamiseks ja ettepanekute tegemiseks juhatusel palgaküsimusega ühenduses olevais küsimusis.

Lõpuks peatuksin veel trükitoöliste arvustusliku osa juures. On ju loogiline, et jõud, mida ei taheta lasta rea aastate jooksul tegeliku töö juure, põhjendades tema volinike arvulise vähesusega, otsib omale teesid muul viisil mõtete avaldamiseks. Trükitoölistel on aastaid eemal hoiud haigekassa juhatusest, samal ajal kui seal tihti mõnel teisel kutsealal on olnud 3, isegi 4 esindajat. Revisjonikomisjoni liikme koht, mõnikord ka kaks, mis on langenud trükitoölistele, on olnud alati „kaitsekilbiks valitsejatele“. Kuid revideeriv osa pole siiski tegelik töö. Haigekassa algusaastail on trükitoölistel korduvalt juhtinud haigekassat, kuid nad on seda teinud ka hiljem. Ainult viimased 3—4 aastat on olnud lood teisiti. Seepärast on trükitoöliste esindajad sellesululisel läbirääkimisel nõudnud trükitoölistele esindust haigekassa juhatusse ja igakord rõhutanud, et alati ei tule arvesse võtta volinike arvulist osa, vaid ka isiklikku tublidust ja organiseerimisstaazi vastaval kutsealal. Meie teame ju väga hästi, et haigekassa volinike üldarv, eriti väikekätiste osas, end igati seada laseb. Seepärast lõpetades tahaksin öelda: meie üldisele haiguskindlustuse arengule oleks võrratult parem, kui kaoksid igasugused „kombineerimised“ haigekassade ümber. Asju tuleb võtta nii nagu nad on. „Kombinatsioonid“ võivad ju mõni aeg püsida, kuid neid on kerge upakile lüüa, nagu selgesti ilmneb viimasel ajal. Ja parem oleks nii haigekassale kui ka volinikele, kui haigekassa ametnikud sellesarnastest kombinatsioonidest eemale jääksid, olgu nad siis juhtivad jõud või lihtsad ametnikud.

Me oleme siis suure sammu edasi jõudnud, kui jõutakse üldisele arusaamisele, et haigekassas tegeletakse ainult haiguskindlustuse küsimustega ja

loobutakse vastaste otsimisest ja mustamisest seal, kus neid pole. Võistlevaile gruppidele on söödamaad mujalgi külluses. Haigekassa aga peab selles suhtes jääma puhtaks. Ja selles suhtes peaks ka tulevases haigekassa volikogus püsima jääma arusaamine suurkätiste ja trükitoöliste ning mõningate ametiühinglaste gruppide vahel, kes seni on koos töötanud, ja ma usun, igaüks meist oleks kahel käel valmis koostööks ka ülejäänutega, et moodustada ühtlast peret. Ametiühingute haiguskindlustuse toimkond on ju mõjuv nimi ja kahtlemata pooldab teda iga ametiühinglane, kuid niikaua kui üksikud nõrgemad kutseühingud pole suutnud koondada suurkätiste enamikku oma liikmeiks ja teine osa kutseühinguid seda mõjuvat silti kasutab ainult oma tegelaste läbisurumiseks, ei saa olla koostööd toimkonnaga. Kui aga mõjule peaksid pääsema siin väljendatud mõtted põhi-elementides koostööks, on see igati teretulnud. Sest kahtlemata leiduks toimkonnale ülesandeid külluses, mis on hädavajalised, nagu haigekassade lähem tutvustamine kassaosalisile jne.

Eksib see, kes arvab, et viimases arvustuslikus osas ettetoodud argumendid haiguskindlustuse toimkonna osas on mõõduandvad trükitoöliste suhtumisse puhthaigekassalistele küsimuste juures. Siin on trükitoöliste arvustus olnud asjalik, ilma et oleks kunagi puudutatud isikuid. Ja selle õiguse reserveerivad trükitoölistel ka tulevikus igal juhul, millisteks olukorrad ka ei kujuneks.

50 aastat Inglise trükitoöliste liitu

Inglise Trükitoöliste Liit (National society of operative printers and assistants) pühis oma 50 a. kestusjuubelit, olles asutatud 1889. aastal. 1889. aasta oli inglise töölislühingumises uuendusi loov — suur laevatehaste meeste streik, hulgalised ametiühingute asutamised. Loodud ametiühingute keskliit koondas endasse 500.000 töölisl.

Trükitoöliste liit tekkis 1889. a. suvel peetud streigi tulemusena. Streikisid pealepanijad, kelle palgad olid äärmiselt madalad. Nädalas saadi 12 šillingit ja töötati kaua. Töölise nõudmine oli: 20 šillingit nädalas 54-tunnilise töönädala juures. Hiljem ühinesid streikijatega ka teised töölised. Streikivad töölised viisid läbi oma nõudmised, kuid ühtlasi streigi kestel asutati ametiühing.

Sellest peale, olles alanud 1500 liikmega, on liit kasvanud 25.000 uue liikme võrra.

Rumeenia

Rumeenia kutseühingud on kaotatud ja asendatud kutseliste asutustega. Need alluvad politsei ja valitsuse kontrollile. Rahvusvaheline koostöö on asutusil keelatud.

Pilt lähemast tulevikust...

(Riigi eelarve vaidluste alusel)

N. trükikoja siseelus on häire. Ühingu usaldusmees oli kõnelnud madalatest palkadest ja soovitanud alustada töötüli palkade kõrgendamiseks.

Laduja Muruk kandis asja ette peremehele ja see kutsus usaldusmehe — ütlemele: ta nimi on Lepik — oma kontorisse.

— Ma kuulsin, Sa ässitad töölisi minu vastu?

— Pole ässitanud, peremees, kõnelsin vaid madalast palgast. Siin on päevapalk 1,5 krooni, mujal saab aga 3 ja enamgi.

— Kas see pole siis ässitus. Minu töölised on täiesti rahul palgaga.

— Noh, eks igrüks tahab rohkem saada.

— Vaatame.

Peremees kutsus Muruku ja teised kontorisse.

— Kas teie tahate töötüli?

— Ei, kus sellega.

— Lepik ütleb, et teie pole rahul palgaga.

— Valetab. Meie pole seda rääkinud.

— Nii, et teie poolt pole palkade kõrgendamist nõutud.

— Ei.

— Hüva. Lepik — korja asjad kokku ja siin on Sul kahe nädala palk ette. Kao tänasest päevast.

*

Kontorisse vajub isand K. — X jaoskonna tööinspektor.

— Mul on kõik asjad korras. Seadused, määrused jne. täidetud — ruttab peremees seletama.

— Ah ei. Mul täna teine asi — ütleb inspektor — tahan töötüli alustada.

— ??

— Töötüli jah. Kaevati, et teie palgad on liig madalad. Näiteks, teie naaber maksab 18 krooni nädalas, teie aga töötate päeviti ja 1,5 krooniga.

— Noh, keegi pole kaevanud. Alles eile viskasin välja ühe ühingu agitatori, kes tahtis mehi mässama panna.

— Seep' see on. Teie töölised on väheteadlikud, organiseerimatud ja ei julge kõnelda.

— Kuulge, mis te kõnelete. Kas olete ühingu mees või tööinspektor?

— Palun mitte segada. Tegutsen seaduse alusel. — Tööinspektor näitab Töötülide Lahendamise Seaduse vastavat paragrahvi.

Peremees loeb ja jääb mõtlema. Siis aga ütleb selginud näoga:

— Olge lahke. Ma kutsun töölised koosolekule.

— Tulge koosolekule, mehed, töötüli alustamiseks ja palkade kõrgendamiseks.

Oodatakse minut, veerand tundi. Ei kedagi.

Peremees muheleb:

— Näete, pole kedagi, kes tahab tulla ja palka nõuda.

— Pole viga, — lausub inspektor rahuga, laotab oma asjad lauale ning kirjutab midagi.

— Siin, palun, töötüli alustamise otsus, seaduse põhjal.

— Mis te siin kirjutate! — hüüab imestades peremees: — Meie, N. käitise jne. ... nõume nädalapalgaks 18 krooni ja selleks alustame töötüli...

— Just nõnda. Seaduse põhjal.

Tööinspektor pakib asjad kokku ja läheb.

Peremees vaatab temale ammuli sui järele. Häbelikult, nagu nutrid, nokitsevad töölised oma töökohtadel.

— Ptüi, kurat, kus alles kaasus — vannub peremees.

*

Ärgem edasi mingem. Siis on komisjon kocs ja palk nivelleeritakse üldtasemele.

Sellise loo manas silme ette nende ridade kirjutaja, kui ta luges „Päevalehes!“ hra majandusministri seletust kavatsuse kohta, anda tööinspektorile töötüli algatamise õigus.

Tinapulk.

Käsiladuja armastus

Mister X., kes töötas ühes väikeses trükikojas, armus kenasse neidu ja hellitas lootusi temaga abiellumiseks. Aga armastus käib imelisi radu ja nii oli ka neiu armastusega. Ta ei teinud suurt väljagi pakutavast südamest ja käest ja jäi kõrgiks meie käsiladuja rünnakuile. — Küllap on seal vahel mõni teine poiss — arvas õnnetu mahajäetu.

Ühel päeval elas meie kangeline suure pettumuse üle: ta leidis kohaliku lehe veergudel teada ande oma palavalt armastatud neiu abiellumisest mister Y-ga.

Olles sellest sügavalt rabatud, mister X. otsustas teha elule lõpu, kuna mõtetuks osutus edaspidine töö ja vaev. Ta ladus korpuskirjast järgmise rea:

— Elisabeth Dodridge, Majaka, tänav nr. 17, 21 castat vana.

Siis luges ta rea üle, vigade vältimiseks, ja nesis kogu lao alla.

Finaal oli haiglas, kus arstid püüsid lammutada kõhtu sattunud ladu. See õnnestus ja haige sai elu tagasi. Aga samal ajal arstis ta end lahti õnne'ust armastusest. Arvesse võttes ideelist põhi-alust pole trükikoja peremees mister X. kaevanud kohtusse trükikoja varanduse kõrvaldamise katses.

Leipzigigi 1939. a. messi muljeid

Iga aasta korraldatakse Saksamaal, Leipzig linnas, suur tööstuslik mess. Messi ülesandeks on näidata Saksamaa tööstuslikku arengut välismaailmale kui ka siseturule, mille tõttu ta omab alati tähelepanu vastava kauba tarvitajaskonnas.

Ka tänava aasta peeti messi ja Eestist sõitis messile hulk trükitööstureid ning firmade esindajaid. Meil oli võimalus ajada juttu ühe messikäijaga, kusjuures allpool avaldame saadud muljed.

Eeskätt huvitas küsimus, kuidas mess oli organiseeritud.

— Messi väljapanekud asuvad laiali üle linna vastavates hoonetes. Trükitööstus on paigutatud erihoonesse, n.-n. „BUGRA“ (Buchgewerbe Ausstellung) ehitusesse.

— Kas huvi trükitööstuse väljapanekute vastu oli suur?

— Näis nii, sest hoone oli tulvil vaatajaid. Nende hulgas oli nii sakslasi kui ka arvukalt välismaalasi.

— Muidugi olid kõik väljapanekud Saksa päritolu?

— Jah. Vaid üks Ameerika firma esindas oma „Intertype“ ladumismasinaid, kuid sakslasest vaatjad näisid seda väljapanekut boikoteerivat.

— Vist Roosevelti viimaste väljaastumiste tõttu?

— Kes teab, kuid vaatajaid oli üpris vähe. Muidu olid kõik väljapanekud Saksa firmadelt.

— Kas demonstreeriti masinaid?

— Jah. Olid tegevuses kõik masinad, nende hulgas neli trükimasinat ühelt firmalt, millised näitlikult teostasid 4-värvitruki pildi valmistaamise menetlust.

— Kas oli välja pandud kirju, mis on valmistatud sünteetilisest kummist, nagu seda võisime ajalehis lugeda?

— Ei näinud. Kirju polnud üldse, ainult proovijäljendid.

— Mis muljed saite masinatepargist?

— Mulle näis, et trükimasinaid püütakse toodelda massiivseina; seekaudu võidakse anda masinaile suurim vastupidavus kiire töötamise juures, nagu see sünnib nende automatiseerimisel.

— Masinad, muidugi, automaatpealepanijatega?

— Kõik automaatidega. Ja näis, et väljapandud kaup oli kvaliteedilt hea.

— Mis arvate, kas välismaa oli huvitatud ostudest?

— Saksa lehtede teateil olevat tehingud suuremad kui möödunud aastal.

— Mida veel nägite messil erilist?

— Igasuguseid masinaid — ümbrikkude valmistamiseks ja raamatuköite alal. Samuti ka ladumistoa terassised — regaalid olid puha terasest.

Jutt kaldub nähtud oludele Saksamaal.

— Kuidas on lood elukallidusega?

— Meie rahatasku seisukohalt võib hindu arvestada kahekordses suuruses. Näiteks hotellituba ühe voodiga — ööpäev maksab 10 RMk. (1 RMk. = 1.50 krooni). Muidugi, olime varustatud registermarkadega, mis meile maksid 80 senti ümber, aga ka see vahe on liig vähene ja hinnad tunduvad kallid.

— Kuidas on lood lõunatega?

— Korraliku lõuna eest tuleb maksta oma 3,5 marka.

— Kas nähtus toiduainete puudust?

— Ei. Neid oli külluses. Ainult või on normeeritud vähesuse tõttu. Restoranes antakse või asemel margariini. Üldse tarvitatakse palju margariini.

— Kas palgaolusid trükitööstuses teate?

— Polnud võimalust uurida. Vahest saavad 50 marga ümber nädalas.

— Tundub sellise elukalliduse juures nagu vähene.

— Jah. Ega ta meist küll palju suurem ole.

— Ja linnarahvas?

— Noh, see on nagu igal pool. Rietatud korralikult, kuid vähema elegantsiga kui meil. Naised, enamikus, värvimata ja samuti suitsetavad vähe.

— Kas oli võimalus kõnelda režiimi üle?

— Vähe. Mõni mees ikka rääkis. Ühed poolt, teised vastu. Eriti vanem põlv ei näi olevat rahul Hitleri kasvatusmeetoditega noorsoo hulgas.

— Muide, kas liigub palju mundrimehi?

— Ei. Enamasti tsiviilriietuses. Ainult märk nööpaugus annab natsi tunnustuse. Ja seda omas enamik inimesi. Majad messi puhul raskelt liputatud haakristidega.

— Kas piirist üle sõites kimbutati ajakirjanduse ja raha suhtes?

— Ei olnud just tegu. Valuuta kontroll, bagaaž jne. korraldati vagunis kiiresti. Küll aga ei näinud kioskites palju välislehti — neid, vist, ei lubata palju lugeda. Enamik ikka natside lehti — lööksonadega ja suurte pealkirjadega. Francost, Čehhoslovakiast...

Puudutame veel lõbukultuuri.

— See näib olevat ikka elav. Juuakse eriti õlut, ja palju sakslasele vaja: üks klaas ja tuju käes. Käisin Wintergartenis — täis, Leipzigigi Kristallpalees — täis. Igal pool kunstiline kabaree ja lai lõbu.

Soome-Eesti jalgpall

Traditsiooniliselt iga aasta peetakse Eesti ja Soome trükitöölise jalgpallimaavõistlust. Seekord tuleb võistlus pidamisele Eestis, milleks eeltööd käimas.

Tartu ühingu spordiring soovis jalgpallivõistluse korraldamise enda kätte võtta. Selle kasuks kõneleb asjaolu, et Tartus koguneb rohkesti publikut võistlusele, seega on majanduslikult tasuv. Kuna aga siin võivad esineda väärnähted (eesti trükitöölise meeskonda võidakse võtta ka mitteorganiseeritud ja üldse võõraid), siis liit küsimust enne ei otsusta, kui garanteeritakse meeskonna koosseis täieliselt liidu liikmeist. Selleks on võimalus kasutada mängijaid niihästi Tartust, Tallinnast kui ka Viljandist.

Tallinna ühingu spordiring näeks heameelega võistluse pidamist Tallinnas, tagades võistluse korralikkuse. Siiski kardetakse, et võistlus ei tasu end majanduslikult, seepärast on ühingu eelarves ette nähtud 100-kroonine toetus puudujäägi katteks.

Praegu selgitatakse seda küsimust ja loodetavasti suudetakse see lahendada rahuldavalt.

Aeg on veel kindlaks määramata.

Töölismuusika Liit

tegi Tallinna ühingu meeskoorile ettepaneku astuda liidu liikmeks. Liitu kuuluvad juba üle maa kõik töölismuusika orgamid. Tallinnast on liidu liikmeks astunud isegi T/ü. „Oma“ laulukoor.

Meeskoor asja kaaludes andis oma põhimõttelise nõusoleku liitu astumiseks. Lõplikku otsust aga tehtud pole. Koori ja ühingu juhatuse poolt käisid H. Raiglo ja A. Treiman liidus liikmeksastumise üle „maad kuulamas“. Sealnt anti liidu sihtidega tutvumiseks liidu põhikiri. Samuti anti suuliselt seletusi. Liit taotleb sama, mida Lauljate Liitki, kuid ainult kitsapiirilisel, hõlmates vaid töölismuusika organe.

Kuid on hüvesid, mis puuduvad Lauljate Liidus. Nii annab Töölismuusika Liit toetust vajaduse korral raha või noodimaterjali näol, võimaldab andekatele lauljatele ja orkestrantidele stipendiume endi täiendamiseks jne. Liidu kulul on seni saanud muusikalist ettevalmistust Tallinna Konservatooriumis paljud meie muusikaelus tuntud nimed.

Kohustusi liidu vastu tuleb tasuda liikmemaksu näol 15 senti liikmelt. Samuti soovitakse koori vahest näha Tallinnas juba aastaid korraldatavatel hommik-kontserdel. Säärased esinemised koori tutvustamiseks ja töö edustamiseks on muidugi tervi-

tatavad. Koori algaastal kurdetigi esinemisvõimaluste puudumise üle. Nüüd seoses laulupidude ja Soome sõiduga see puudus pole märgatav, kuid järgneval aastal vahest kerkiks see küsimus uuesti üles.

Iga-aastase tavana aga tahab Töölismuusika Liit korraldada 1. mail suurema ülemaalse kontserdi „Estonia“ kontsertsaalis. Tänavuseks kontserdiks on juba eeltöö käimas. Seal esinemas tahetakse näha ka meie meeskoori. Ettekandele tuleb suurem oratoorium „Inimese elu“, milles meeskooril on kandev osa. Vastav noot anti edasi meie esinajatele.

Juba tööliskonna seisukohalt — lüüa kaasa igale oma üritusele, eriti aga kultuurilisele, on igati soovitatav, et meeskoor astuks liidu liikmeks. Iga säärane ühisüritus vaid näitab meie tugevust ja ühtekuuluvuse tahet igas olukorras eesti tööliste taseme tõstmiseks ja seisundi parandamiseks.

Ungarist

Ungari trükitöölise liit pidas oma iga kolme aasta järele tuleva kongressi 18. ja 19. detsembril Budapestis.

Aruandest selgub, et töötus trükitööliskonnas on suur — 1528 töölist. See moodustab kogu trükitööliskonnast 13,6%. Raskusi valmistab Čehho-Slovakkia alt Ungarile üle antud maakondade töötute trükitöölise toetamine. Valitsus on kärpinud ajakirjanduse vabadust — võitluses „nurgajalehtede“ vastu —, millega jäi töö vähemaks. Liit toetab kutseoskuse kooli asutamist, samuti kutsetehnilise ajakirja „Graphische Revue“ ilmumist. Liidu kaudu on toetuseks kulunud 79,36% kõigist laekunud liikmemaksudest. Invaliide on 595, kes saavad aastas umbes 900 pengöt (630 krooni).

Kongress protesteeris ajalehtede sulgemise vastu, samuti kiideti heaks kutseoskuse arendamise põhi- alused.

Valitsus oli hiljuti kehtima pannud 8-tunnise töö seaduse ja minimaalpalgad. Trükitöölised on sellest reformist juba varemalt kaugemale jõudnud. 8-tunnine tööpäev kehtib neil ammu. Aga 1931. a. peale osa töölisi töötab koguni 36 tundi nädalas. Minimaalpalgad on korraldatud vastava lepinguga.

Tallinna Trükitöölise Ühingu

traditsiooniline

AASTABALL

peetakse 1. apr. s. a. „Mustapeade Klubi“ ruumes

Meie organisatsioonidest

Tallinna Trükitöölise Ühingu 1938. a. aruandest

Tallinna Trükitöölise Ühingu aasta-aruanne on valminud ja revisjonikomisjoni poolt kinnitatud. Selle järgi on ühingu majanduslik tegevus arenenud normaalselt ja aasta-aruanne lõppes bilansiga 12.776.49, kuna 1937. aasta aruanne oli tasakaalus 11.108.83.

Aruande järgi oli:

Saldo 1. I 38	758.88
Tulud	12.017.61
	<hr/>
	12.776.49
Kulud	10.758.79
Kassareservid	2.017.70
	<hr/>
	12.776.49

Tuludest on loomulikult kandvamaks osaks liikmemaks, mis koos sisseastumismaksuga moodustab 9.140.85-kroonise summa. Seejärgi nähtub, et ühingu aasta eelarves näidatud summa (9000 krooni) on täieliselt laekunud. Sisseastumismaksudest saadi 72.50, kuna ühingu juhatuse poolt võeti vastu 1938. aasta jooksul 159 liiget. Kahjuks aasta jooksul teostus osaliselt liikmete väljalangemist ja paljud uued sisseastujad jätsid omad kohustused kandmata. Seetõttu 1937. aasta lõpul olev liikmete arv 550 suurenes aasta jooksul vaid 50 võrra, näidates tõusu 50 uut liiget. Järelikult 159 uue sisseastuja arvel langes välja siiski umbes 100 liiget. Muud tulud kannavad üleminevate summade iseloomu (tagasimaksetavad kohustused, üürid jne.), moodustades siiski tulude osas ligi 25% summa.

Kulude osas võiksime liigitada järgmisi peakulutusi:

Ühingu sotsiaalsed kohustused	4.235.52
Kultuuritöö edendamiseks	1.861.55
Kassa ülejäägid	2.017.70
Muud kulud	4.661.92
	<hr/>
	12.776.49

Sotsiaalsete kulude osas on ühingu kohustused töötute, vanade ja invaliidide, reisifondi jne. heaks:

Invaliidisuse fond	1.360.24
Töötute fond	1.360.24
Reisifond	318.—

Majafond	120.—
Matuste puhul	170.—
Liidu liikmemaks	906.84
	<hr/>
	4.235.32

Seega sotsiaalsed kohustused moodustavad umbes 47% kõigist tuludest liikme- ja sisseastumismaksude alal. Ülejäänud summad moodustavad ühingu hariliku tegutsemiskapitali.

Seda kapitali on ohrasti kasutatud kultuuriliste ürituste toetamiseks liikmeskonna keskel, milleks asutati terve rida ringe vastavate ülesannetega kultuurtoimkonna juhtimisel. Vastavad summad jagunevad

Raamatukogu	275.26
Kultuurtoimkond	76.40
Meeskoor	288.—
Muusikaring	38.81
Spordiring	200.—
Naisring	20.—
Fotoring	25.—
Malering	21.71
Näitering	52.—
Ajalehed album	55.—
Väliskülalised (maavõistl. Soomega, soomlaste külaskäik, Skandinaavia kül.)	809.37

Kokku 1.861.55

Ei eksita palju, kui sellised kulud moodustavad ligi 20% ühingu peatuluallikast.

Muude kulude all, summas 4.661.92, on näidatud terve rida ühingu tegevusele vajalisi kulutusi, nagu ruumide üürid, töötasud, küte ja valgustus, telefon, inventar jne.

Nende kulude hulgas on korteril kandev osa (790 krooni), töötasudel 480.—. Samuti on nende kulude hulgas ka üleminevad summad liidu vahetult õiendamisel.

Aasta tegevusest ülejäägid on näidatud reservsummade näol, kusjuures aasta jooksul on pangasummaksid täiendatud 904.80 krooni võrra ja aasta

vahetusel on kassasse jäänud 1.112.90 krooni eelmise aasta 758.88 krooni vastu.

*

Niipalju majanduslikust aruandest. Nagu sellest nähtub, pole ühingu praegu veel põhjust muret tunda majanduslike raskuste eest. Olgu muu hulgas märgitud, et 1938. aasta töötute arv oli võrdlemisi väike ja töötute toetamiseks kulus tegelikult fondi arvel 595.20 krooni eelmise aasta 1.090.05 vastu.

Kultuuritöö ühingu 1939. aastal

Ühingu juhatus koosolekul 1. märtsil 1939. a. vaatas läbi ühingu 1939. a. eelarve, kusjuures puudutati ka kultuurilisse tegevusse puutuvaid summasid. Üldse nõuti kokku kultuuriliseks üritusiks ühingu toetust 1.209.74 krooni. Juhatus, pärast üksikasjalisi sõelumisi, otsustas selle vähendada 1.100 kroonini, seega olid ringid oma kavad üldiselt korralikult esitanud. Seejärgi on ühingu toetussummad järgmised:

Raamatukogu	Kr. 350.—
Kultuurtoimkond	" 50.—
Naisring	" 40.—
Malering	" 30.—
Spordiring	" 100.—
Maavõistlus Soomega	" 100.—
Näitering	" 50.—
Fotoring	" 30.—
Meeskoor	" 325.—
Muusikaring	" 25.—

Kr. 1.100.—

Raamatukogu alal on mõeldud 350 krooni väärtuses, juure arvatud köitiskulu, uue kirjanduse muretsemine. Seega suudetakse raamatukogu varustada väärtuslike toodetega uudiskirjanduse alalt.

Kultuurtoimkonna kulu piirdub vaid loengute ja ringidevahelise tegevuse korraldamisega, misparast on nähtud ette 50 krooni.

Naisring on näinud kavas ette terve rea kursusi. Nii on korraldamisel kinda, keedu-, käsitöö-, kunstilise- ja rahvatantsukursused.

Malering kavatseb korraldada 1939. a. karikavõistlused ja algajate turniiri. Ühtlasi tellitakse juure 4 malepartiid.

Spordiring kasutab võimlat, korraldab murdmaajooksu, kergejõustikuvõistlusi ja Tallinna-Tartu karikavõistluse jalgpallis. Ühtlasi täiendatakse varustust. Korraldatakse ka teisi jalgpallivõistlusi. Kui Soome-Eesti maavõistlus toimub Tallinnas, siis nähakse selleks ette vastav juuremaks 100 krooni.

Näiteringi kava on 6 etenduse andmine. Tahetakse korraldada ka loenguid ja muretseda dekoratsioone.

Fotoringile lubati raha ühingu albumisse piltide muretsemiseks ja muudeks kuludeks. Auhindu fotonäituse korraldamiseks ei peetud soovitatavaks.

Meeskoori kulud on tingitud koorijuhi ja hääleseadja tasudest.

Muusikaringi kulud kujunevad tarvete kohaselt.

*

Ringide senised aruanded 1938. a. kohta on järgmised:

	Bilanss
Naisring	23.27
Näitering	242.08
Malering	9.50
Spordiring	322.81
Meeskoor	10.75

Ühingu juuremaksud on toodud 1938. a. tegevuse aruandes.

Näitering

annab järjekordse etendusena 19. skp. kell 19.00 Läti seltsi ruumes Elmo Ellori 3-vaatuselise uudisnäidendi „Mees maanteelt“. Etendus on sel hooajal eelviimane.

Meeskoor

saab 16. aprillil 3 aastat vanaks. Sel puhul on kooril kavatsus korraldada pärast harjutust kooriliikmeile ja nende külalisile omavaheline koosviibimine ühingu ruumes.

Meeskoor on seni olnud ühinglaste poolt eriti hinnatav oma seniste saavutuste poolest. Olgu siinkohal avaldatud kõigi tänu senise töö hoogsa viljeldamise eest ning edasi antud parimad soovid edasiseks.

„Vaba Maa“

trükikoja töölisvanemaks valiti tagasi kolleeg Gabriel Ratas, kes sai esimesel valimiskäigul tarvilise häälteenamuse. Soovime lugupeetavale kolleegile jõudu ja edu tagasivalimise puhul.

Aastaball läheneb!

1. aprillil peetakse ühingu traditsiooniline aastaball Mustapeade Klubi ruumes. Seekordsed ruumid tahavad tagada balli head õnnestumist. Palutakse ühingu liikmeid varustuda aegsasti pääsmetega, kuna ballil pääsmete müüki pole. Pääsmeid saab ühingust kui ka usaldusmeestelt.

Mis meil puudub...

Tugevate päralt on tulevik ja nõrgemad on sunnitud paratamatult hääbuma, kaduma. See on looduse raudne seadus, see on arengu põhialus. Meie, noored, kes peame astuma tulevikus vanade, juba nõrgaks jäänud kandetalade asemele, peame olema selleks tugevad, elujõulised, et suudaksime kanda hoonet, mis loonud meile minevik ja olevik, ning ehitab juurde tulevik, lisaks

möödnule. Nagu iga organism koosneb rakukes- test, millistel igaühel on oma kindel ülesanne ja vastutus, nii on Trükitöölise Ühingu, kelle algraku- kesed oleme meie, käitise noored. Ühingu ülesanded ja kohustused on väga suured, millede täitmine nõuab arenenud mõistust, suurt energiat ja head tahet, mida aga ei saavutata üle öö. Seda tuleb hakata kasvatama noortes juba maast- madalast.

Mainituga jõudsime tagasi teemani: „Mis meil puudub“. — Meil puudub „Noortering“, mis võimaldaks meil, käitise noortel, oma kutseala kõrval rakendada isetegevusele, kus oleks võimalik oman- dada peale kutsealasse puutuvate teadmiste ka igasuguseid teisi elus tarvisminevaid kogemusi ja teadmisi. Kus oleks võimalik arendada noortes algatusvõimet, distsipliini enda üle: ühe sõnaga, kasvatada noortest tahtejõulised, vaimselt ja füü- siliselt terved ja tugevad ning energilised koda- nikud, ühiskonnale ja eelkõige Trükitöölise Ühin- gule kasuks.

Uusi liikmeid

22. jaanuaril võeti vastu 5, 5. veebruaril 9, 19. veebruaril 6 ja 1. märtsil 2 uut liiget. Kokku seega 22 uut liiget.

Siiski liigub

Eelmises „Trükitöölises“ juhtisime tähelepanu Bieki kõiitekojale, kus ei kehti kokkulepe pühade väljamaksmise ja nädalapalga suhtes. Nagu asja- osalisilt kuuleme, on kaks viimast nädala sisse kuuluvat püha tasu alla arvatud. Sellest tuleks järeldada, et mainitud kõiite on nädalapalgale üle läinud.

Jälle samm edasi meie kokkuleppe kehtivuse laienemiseks.

Raamatukogule uued kaardid

Raamatukogu laenuamiskaardid on muutunud õige närusteks ja puudulikeks, raskendades raama- tute valimist. Pahe vältimiseks seatakse raamatu- kogus sisse kõval kartongil trükitud uued kaardid, mis erivärvilistena võimaldavad eraldada vanemat, keskmist ja uuemat kirjandust.

Sellekohased eeltööd tegi raamatukogu komisjon, kuhu kuulusid E. Ruul, Vadi, J. Sepp, A. Treiman ja A. Jõgi.

Kultuurtoimkonna uus kodukord

Kultuurtoimkond töötas senini vana kodukorra alusel, mis oli juba vananenud ja puudulik. See- tõttu ühingu juhatus töötas välja uue kodukorra, milles on määratud kindlaks kultuurtoimkonna, rin- gide ja ühingu vahekorrad. Eripeatükid käsitlevad summade nõutamist kultuuriliseks tegevuseks ja kontrolli summade kasutamise üle.

Uus kodukord esitatakse ühingu peakoosolekule vastuvõtmiseks.

Tartust



Paula Tein'i 25 a. ametijuubel

7. veebruaril s. a. pühitses „Ilutrüki“ trükikojas oma 25 a. ametijuubelit pealepanija Paula Tein. Seks puhuks kogunes kõiite arvukas pere trüki- osakonda, juubilarit töökohta, kus lilledega ehitud laua ääres austati juubilarit ja anti üle auadress ning kingitusi (viimaseist küll suur osa ootas juu- bilari tema kodus). Ka trükikoja juhatus hindas oma paremat töölit väärtusliku kingiga.

Juubilar on tuntud eriti hea ja lahke inimesena Tartu trükirahva seas, seepärast oli ka juubeli pi- dulikust koosviibimisest, mis toimus 18. veebruaril Ohvitseride kasiino ruumes, osavõtt rohkearvuline. Olemine oli hoogus ja meeleolurikas, kust viimsed „mohikaanlased“ koos juubilariga lahkusid alles järgmisel keskhommikul.

Juubilar algas oma ametiõppimist Tartus Laak- manni trükikojas, minnes sealt varsti üle „Posti- mehe“ juure, kus töötas hulga aastaid. Vahepeal on töötanud Mattieseni trükikojas ja nüüd juba mõnd aastat „Ilutrükis“.

Ka meie poolt juubilarile palju õnne ja edu!

Tartu peab juubelit

Tartu Trükitöölise Ühingu saab märtsis 25-aasta- seks. Sel puhul kavatsatakse pidulikult pühitseda tähtpäeva ja korraldada vastav aktus koosviibi- misinga. Oodatakse ka külalisi vennasühinguist. Juu- beli puhul ilmub erialbum, milles avaldatakse kir- jutusi nii ühingu minevikust kui ka trükitöölise lii- kumise tegelasilt.

Albumisse on paigutatud ka õnnesoovid firma- delt ja isikult.

Vitali Stepuk †

Narvast saabus kurb sõnum — üks Narva Trükitehaste Ametiühingu asutajaid liikmeid ja endine ühingu esimees kolleeg Vitali Stepuk lahkus elavate hulgast. Surma põhjustajaks osutus südamehaigus ja aegamööda kustus kadunu tahtejõud ja energia, leides nüüd viimse rahu.

Mäletan Stepuki hästi — olles puutunud temaga kokku ühingu ülesannete selgitamisel Narvas. Siis — kartes pikka maad linna siirdumiseks — ta korter oli kusaqil Narva-Jõesuu pool — korraldas ta haigena koosoleku oma korteris. Ta oli hza ja kaastundlik kolleeg ning näis täie innuga võtvat osa ühingu tegevusest.

V. Stepuk sündis 22. aprillil 1888. a., seega alles 51 a. vana. Surm tabas teda 26. veebruaril. Õppis ladujaks 1922. a. oktoobris ja töötas pikemat aega Grigorjevi pärijate trükikojas. Liikmeks astus Narvas 6. veebruaril 1934.

Viimsele puhkepaigale saatis kadunut arvukas kogu sõpru ja ühingu liikmeid.

Tunneme kaasa Narva ühingu raskele kaotusele.

A. O.

Narva ühingus

oli aastavahetusel 23 liiget. 1938. a. algul oli 29, lahkus liikmeskonnast 3, 2 liiget sõitis mujale linnadesse tööle ja 1 suri.

Liikmemaksudest saadi 1938. a. jooksul 254.95 krooni.

Trükitehasturid said märkuse

Narva trükitehasturid said Töösukasametilt märkuse õpilaste halvasti õpetamise pärast.

Pärast ülalnimetatud märkuse saamist üks meister — trükikoja vastutav juhataja (nagu ta end nimetas) — kõneles järgmist:

„No mis te tahate siis, et õpilane, kes on 3½ aastat trükikojas olnud, peab tegema kõik mis vana laduja ning saama 16 kr. nädalas? Ei, nii kaua kui mina olen, ei saa. Kuhu me need tööliselised siis paneme?“

Töölisi pole kuhugi panna, kuid kaks õpilast võeti siiski juure. See meister näeks vist heameelega, et õpilased oleksid niikaua õpilased kui kaua tema saab meister olla. Hiljem, kui ta pole enam meister, hakkab ta sellest ehk teisiti aru saama?

Võrust

Võru elust

Võru ühingu aastasissetulek liikmemaksudest oli 508.30 krooni, 1. jaanuaril 1939. a. liikmeid loeti

23, kuna mitteliikmeid on 4. Seega võrdlemisi väike protsent.

Ühingu kulud osutusid võrdlemisi tagasihoidlikeks, vaid liidu vastu kohustused ulatuvad 139.03 kroonini.

Sotsiaalpoliitika

Tallinna Ühise Haigekassa

peakoosolekul jaanuari lõpul võeti vastu haigekassa jooksva aasta eelarve. Juhatus ei suutnud uut palgaredelit siiski küllaldaselt põhjendada, mistõttu see jäi muutmata. Peakoosolek omalt poolt valis sellekohase komisjoni, kes peab koostama uue palgaredeli, võttes seega juhatuselt selle ülesande.

Viimasel ajal on ka sekeldusi haiguskindlustuse toimekonnaga, mis töötab ehitustöölise ametiühingu juures ja mille ülesandeks on valimiste ettevalmistamine ja selgitustöö haigekassa juhtimise alal. Toimekonna juhatus pidi aru andma oma tegevusest poliitilises politseis. Kuuldavasti on sealtpoolt üldse keelatud toimekonna edaspidine tegevus.

Töölohu

suurtrükikodades näitab veidi tagasiminekut. Nii töötas detsembris 1623 töölist novembri 1655 vastu. Seega 32 töölist vähem. Keskmistes trükikodades oli detsembris 505 töölist eelmise kuu 509 vastu. Üldse kokku oli detsembris tööliste arv 2128 eelmise kuu 2164 vastu.

Tunnipalk

tõusis suurtrükikodades detsembris meestel 55,8 sendini ja naistel 36,0 sendini. Eelmise kuu oli vastavalt 47,3 ja 30,2. Selline tõusuvahet tuleb arvestada detsembris jagatud lisatasude (kingid) kui ka vähenenud tööpäevade arvele, kusjuures keskmised paratamata tõusevad.

Käsitöösturid

alustasid võitlust rätsepa- ja kingsepatöö alade üleviimiseks hooajatööde nimetuse alla. Seekaudu tahetakse saavutada pikemat tööaega. Selline aktsioon on puhtreaktsiooniline. Rätsepa- ja kingsepatöö hooajatööde mõiste alla üle viies jäävad tööliselised kaitseta terves reas sotsiaalseis korraldusis. Kannatab palk, tööliste õiguslik kaitse, tervis jne.

Oleks ülekohtune, kui käsitöösturite algatus selles suunas annaks tulemusi. Meil on niigi vähe sotsiaalseid hüvitusi, nende vähendamine kutsuks esile veelgi suurema meelepaha.

Ka mõned väike-trükikojad mõlgutavad mõtteid, kas ei saaks pühapäeval lubatud tööd ajalehtede alal laiendada ka neile.

Koosolek 6. veebruaril

Koos: A. Schönberg, A. Offenbach, E. Ruul, E. Jänes, V. Kruustee ja R. Kala.

Kanti ette informatsioon 5. veebruaril peetud trükitöösturite ühingu üldkoosolekust, mis võeti teadmiseks. — Otsustati esitada mõned märgukirjad sotsiaalministeeriumile. — Pärnust tulnud ettepanekut Hertenbergi invaliidsuse abile võtmiseks mitte otsustada, enne kui pole tõendatud tema õigused. — Võru ühingu soovi kohaselt volitati sekretär esinema referaadiga Võru ühingu üldkoosolekul. — Töötute fondile võeti Tallinna ühingu liige J. Eha. — Sekretär kandis ette ametiühingute nõupidamiste tulemused ametiühingute struktuuri asjas ja astutud sammudest sel alal. — Et litograafide ühingus ilmnevad tendentsid, mis sihivad ühingu eemalehoidmiseks liidust, jädi senisele seisukohale litograafidega koostöö otsimiseks. — Valiti pangatsekkidele allakirjutajad. — Sekretärile anti volitus liidu nimele tulnud raha- ja postisaadetiste vastuvõtmiseks. — Vaadati läbi ühingute ja liidu kirjavahetus.

Koosolek 20. veebruaril

Koos: E. Ruul, R. Luuk, R. Kala, A. Schönberg ja A. Offenbach.

Kanti ette informatsioon avalikkusele antud seletuste põhjal palgapoliitika üle. Liidu juhatus asub seisukohal, et tuleks esijoones taotlema palkade alammäärade kehtimapanekut, mitte aga tööinspektoritele töötülide algatamise õiguse andmist. Selleks volitati vastava delegatsioon majandusministriga läbi rääkima. — On kuulda, et mõningad ettevõtjad tahavad pühapäeval lubatud tööd laiendada ka teist liiki tööde tegemiseks kui see seaduses on ette nähtud. Selle vastu otsustati astuda sellekohaseid samme. — Tartu Töölisühingute Keskliidu märgukiri leiti olevat kahjulik senisele võitlusele Tööliskoja valijaskonna aluste laiendamise eest. — Kinnitati liidu volikogu päevakord. Volikogu kutsuti kokku 30. aprilliks s. a. Puhkekodus Aegviidus. — Kanti ette informatsioon statistiliste andmete kohta detsembris, millest nähtub paranemine palgakeskustes, võrreldes novembriga. — Tartu ühinguga otsustati astuda läbirääkimistesse Eesti-Soome trükitöölise jalgpallimaavõistluse pidamiseks Tartus. — Võeti teatavaks kirjavahetus.

Koosolek 6. märtsil

Koos: E. Ruul, R. Kala, A. Schönberg, V. Kruustee, E. Jänes, R. Luuk ja A. Offenbach.

Arutati:

Usaldusmeeste kodukord sekretäri poolt välja-tõetatud kujul otsustati esitada volikogule seisukoha-

võtmiseks. — Vaadati läbi ja parandati sekretäri poolt koostatud liidu 1938. aasta tegevuse aruanne ja 1939. aasta tegevuskava põhijooned ja esitatakse need materjalidena liidu volikogule. — Liidu liikmeteks 1939. aasta alguks kinnitati 879 liiget. — Tartu ühingu juubeli puhul otsustati juubelialbumisse paigutada õnnesoovikuulutus ja ühingu juubelile saata liidu esindajana E. Ruul. — Otsustati astuda samme toetuse nõutamiseks trükitehnilise käsiraamatu kirjastamiseks, läbi rääkides sel alal Tööliskojaga. — Liidu juhatus arutas kavatsusi tööpäeva pikendamise kohta, milliseid mõtteid avaldati käsitöösturite kongressil, ja otsustati selle kohta esitada memorandum peaministrile. — Arutati liidu kirjavahetust ühingutega ja isikutega.

Tartu keskliidu märgukirja puhul

Tartu Töölisühingute Keskliidu juhatus on saanud vastavaile valitsusasutusile märgukirja, milles nõutakse Tööliskoja valimisaluste laiendamist ja puuduvate tööalade selle alla arvamist. Märgukirjast saadeti ära kirjad kutseühingule, paludes neilt oma seisukohti.

Kuna tagantjärele seisukohtade nõudmine on asjatu, siis me selle juures ei peatu. Olgu vaid öeldud, et ametiühingute nõudmine oli alati — Töölis-koda valitagu laiemal alusel. Seda pole senini arvestatud, kuigi ametiühingute seisukohad pole muutunud.

Mis puutub aga keskliidu märgukirjasse, siis on rumaluse dokumendi, mis kubiseb oma seletuste osas sihilikest põhjendustist ja taotleb vaid jalatahata tema koostajad osanud esitada sin omapärase panemist Tööliskoja senistele juhtidele. Iga mõistlik inimene ei arvesta neid seletusi kui usutavaid ja seepärast on keskliit siin teinud karuteene tööliste vanale õigustatud nõudmisele. Keskliit oskas sellele anda rumala seletuse. Seepärast — tulevikus — kui keskliidu juhatus kavatses midagi üritada kooskõlas töölisliikumise sisuga ja võitlusega, siis pöörduge ta materjali saamiseks ametiühingute poole. Vastasel korral tehakse valmis soperdis, mille kohta rahvakeeles öeldakse: — siga koh ei söö!

Eesti Trükitöölise Liidu ja Tallinna Trükitöölise Ühingu juhatused arutasid oma koosolekuil märgukirja teksti ja otsustasid teatada oma seisukohad keskliidule, juhtides tähelepanu märgukirja sihilikkusele ja halvale toonile.

Revisjonikomisjon

astub kokku 23. aprillil 1939 kell 10 hommikul Tallinnas (Lühikejalg 6—2) liidu tegevus- ja majandusaruande läbivaatamiseks.

Revisjonikomisjoni liikmeid — F. Karp (Narva), G. Lind (Tartu) ja J. Tõnissoo (Tallinn) — palutakse ilmuda tähendatud päeval sellekohasele koosolekule.

Liidu juhatus.

Teadaanne

Liidu korraline volikogu koosolek peetakse 30. aprillil 1939. a. kell 10 hommikul liidu puhkekodu ruumes Aegviidus.

Päevakorras:

1. Koosoleku rakendus
2. Aruanded: 1938. a. tegevus; 1938. a. majandus
3. 1939. aasta: liidu tegevuskava; liidu eelarve
4. Normaalpõhikirjadele ülemineku küsimused
5. Usaldusmeeste kodukord
6. Algatatud küsimused.

Kõiki ühinguid palutakse saata volikogu koosolekule oma esindajad.

Liidu juhatus.

Liidu rinnamärgid

on saadaval liidu büroos hinnaga 1,75 krooni.

E. T. Keskliidust

Imelik ringkiri

Ajutine Eestimaa Töölisiühingute Keskliidu juhatus ringkirjas ametiühinguile pabandab ametiühingute üle, kes arutasid ametiühingulise struktuuri küsimust ja esitasid sellekohased alused sotsiaalja siseministeeriumidele.

Ringkirjas kasutatud toon on veidi käre, kõneldes „väheseist ametiühinguist koosolekul, ebaõiglasest talitusviisist ja seades kogu töovilja jutumärkide vahele“.

Seetõttu on arusaamatu, miks pabandatakse ametiühingute üle. Nõupidamisest võttis osa vähemalt ¾ keskliitu organiseeritud ametiühinguist ja pigem võiks kõnelda neist üksikuist ametiühinguist, kes puudusid koosolekult. Teiseks ei oleks sobiv arvata, nagu poleks ametiühingud suutelised tegema tõhusaid otsuseid, nagu seda pole keegi ette heitnud keskliidu juhatausele. Igal juhul säärane käitumine ametiühingute suhtes pole kasuks keskliidu ajutisele juhatausele.

Telliidud ametiühingud

Tekstiitöölised

on häiritud ajutise keskliidu juhatause ametnike tegevusest. Seetõttu esitasid nad sotsiaalministrile märgukirja, milles paluvad mõjutada keskliidu juhatause seisukohti.

Märgukirjas öeldakse muu hulgas:

Keskliidu organisator süüdistab ühingut poliitilises tegevuses. Sama ametnik on pidanud läbi-

rääkimisi tekstiilkäitise töölisanematega Tallinna osakonna juhatause ümbermoodustamise asjas, kusjuures kõneluste sisu nõuti hoida salajas. Nõuti ka organisatsiooni liikmete nimekirju. Hiljuti käis keskliidu ametnik L. Jaanimägi uuesti töölisanema jutul ja uuris juhatause poliitilist meelsust. See kõik on halvav Tallinna osakonna tegevusele ja heidab varju juhatusliikmeile.

Kuna märgukiri on esitatud ametlikus korras, siis peaks huvitav olema, kas keskliidu juhatus astub siin samme oma ametnike tegevuse õigustamiseks?

Tallinna pottsepad

on mures palkade endisel tasemel hoidmisega. Vaheajal on palgad madaldatud, mistõttu ahjutöölise ametiühingu üldkoosolekul otsustati alustada võitlust palkade kõrgendamiseks 50% võrra. Siis oleks suudetud palgad viia endisele tasemele.

Ametiühingu kassa läbikäik 1938. aastal oli 2.100 krooni, kuna eelarve 1939. a. kohta koostati 500 krooni suuruses.

Ametiühingute tarvitajateühisus

Paljudes ametiühinguis tehakse selgitust astuda liikmeks Tallinna ametiühingute tarvitajateühisusse, lootes seekaudu elustada tööliskonna ühistegevust. Mõned ametiühingud on soovitanud liikmeil astuda sinna liikmeks, osa ametiühinguid muretsevad endale liikmete osatähed.

Tööliskojast

Koosolekud registreerimisvabad

Tartu esinduse esimees O. Koplus oli korraldanud trükikoja „Mareti“ tööliste nõupidamise töölisanema valimise asjas. See ei meeldinud tööandjatele ja need teatasid sellest politseile. Politsei käskotsusega karistati O. Koplust rahasummaga. Kuna siin oli tegemist mitteregistreeritud koosolekuga, siis taheti teada põhimõttelist seisukohta — kas Tööliskoja kaudu korraldatavad koosolekud kuuluvad registreerimisele politseis või mitte. Seetõttu O. Koplus kaebas käskotsuse peale edasi rahukohtunikule. Rahukohtunik, tutvudes Tööliskoja seisundiga omavalitsuste alal, tühistas rahakaristuse. Motiivina oli toodud, et Tööliskoja kaudu toimuvad koosolekud ei kuulu sunduslikule registreerimisele politseis. Seega oli antud vastus põhimõttelisele küsimusele.

Tööliskoja

juhatus 12. veebruaril tutvus otsuste motiividega N. A. ja J. V. Tallinnast väljasaatmise asjus. Juhatus on pahameelel konstateerinud, et motiivides muu hulgas seotakse tähendatud isikute tegevust Tööliskojale kahjutoomisega. Kuna Tööliskojal pole

nende isikute tegevusega mingit sidet ega ole Tööliskoja tegevus nende kaudu kuidagi kannatanud või tõkestatud, loeb juhatus sellise motiivi olevat kunstliku ja ebakohase. Juhatus otsustas selles asjas astuda samme vastavate asutuste ees, et Tööliskoja nime ei seotaks otseselt ega kaudselt kogu väljasaatmise looga, kuna seda pole tegelikult sündinud.

Töölisvanemate koosolek

peeti 2. märtsil, millest võttis osa üle 100 töölisvanema ja ametiühingute tegelasi. Koosolekul kujunes meelihäirivaks ja ärevusttekitavaks aineks tööpäeva pikendamise kavatsus. Heideti ette, kas selleks võitles tööliskond, et uuesti minna pika tööpäeva orjusse. Tuletati meele lubadusi Vabandusaja ajal ja hiljem, samuti 1905. ja 1917. a. revolutsioonide võitlust. 8-tunniline tööpäev on küsimus, mida tööliskond kergesti käest ei anna ja lubati selle kaitseks astuda kõik vajalikud sammud.



1. märtsi „Päevalehes“ oli kuulutus, kus öeldi: — Vajatakse meestrükitöölisi, kes oskab töid kiirpressi sisse võtta.

Võiks arvata, et see on nali. Aga ei, kuulutaja on ju ETK sekretariaat — järelikult soliidne asutus. Nähtavasti need kuulutajad on trükikoda ainult kaugelt näinud, kui nad oskasid sellise teksti koostada. Või ongi see kiirpress imeloomade liiki, kes võtab töö ainult sisse? Elvastus, trükkimine jne. toimub juba ise — ilma meistri abita. Ja seepärast ka uus oskustööliik — meestrükitööline sissevõtmise oskusega. Viimaseid peaks leiduma...

*

TULETAB meele üht sellist sissevõtjat meistrit. Mees töötas pisitrükikojas ja võttis sisse hulga paberit firma arvel, ilma et firma paberit oleks näinud. Maha müüs. Lõpuks lendas.

Siis siirdus teise pisitrükikotta, kus paberi kõrval võttis sisse mõne kilo vaskjooni. Lendas sealtki.

Ehk kandideerib nüüd „Päevalehe“ kuulutusele?

TÖÖPÄEV pikemaks — siis saab raha! Selline uus loosung on virutatud käsitöösturite kongressile. Ime, kuidas sellele varem ei tulnud — ühe hoobiga oleks lahendatud palgaliste mured ja nad kiidaksid pealegi. Nii mõnigi mees on sellest vasikavaimustuses.

Näha on, et minnakse järjest julgemaks. Aga kas ei kardeta, et äratatakse unest need arvukad võitlushimulised sellid tsunfti ajast, revolutsioonilised töölised 1905. ja 1917. aastast — kes kõik mitte asjata töötasid ja langesid oma ideaali — tööpäeva lühendamist — kaitstes?

Raamatu saamisluhu

Trükirahvas, kui üks lähem tegur raamatu saamisloos, teab, kuidas raamat sünnib. Käsikirja järele laotakse, siis murtakse, trükitakse, poognad volditakse, ömmeldakse, tõmmatakse kaaned ümber ja raamat on valmis turule laskmiseks. Aga kõikide teoste valmistamine ja turustamine ei ole nii lihtne. Tahan pajatada teile ühest raamatust, mille saamisluhu on palju keerulisem ja sünnivalud ja rännakud palju raskemad enne turule jõudmist.

Kõne all olev teos on ühe suurteose vähenatud taskuväljaanne. Teda ei laota, vaid fotografeeritakse suurteosest ja siis lito abil paljundatakse. Senini areneb tema valmistamine täiesti korrapäraselt. Aga siis, poognate näol, algab mainitud teose vaeva- ja õnnistusrikkam teekond. Poognad sissepakitult rändavad maailma mööda laiali, otsides virku töökäsi voltijate näol. Mainitud teose motoks on: „Tulge kõik minu juure, kes Teie...“ Aga too teos enne valmimist tuleb ise kõigi vaevatute ja koormatute juure ja pakub neile hingeõnnistust. Ja see on osavate töökäte nobedal ruttamisel ja äärmisel pingutusel 8-tunnise tööpäeva juures 1 kroon päevas. Paljud on kutsutud, aga piskud on valitud, kes selle kroonikese jõuavad ära teenida. Aga teos valmib siiski ja rändab uuesti rahva hulka, et vaeseile ja kurnatuile lohutust pakkuda.

Rahvusvahelised keskused

Kutsesekretariaadi koosolek

peeti 10. veebruaril 1939 Bernis. Koosolekul arutati järgmisi küsimusi:

Peasekretär avas istungi ja tänas lahkunud esimeest Schlumpfi senise töö eest, ühtlasi tutvustades sekretariaadi uut liiget Aescsbacheri. — Kutsesekretariaadi esimehe valimine sünnib järgmisel koosolekul. — Sekretär kandis ette aruande mitmesuguste maade trükistöölise-emigrantide toetamisaktisioonidest. — Sekretariaat teeb liitunud maade ettepaneku järgmine trükistöölise ülemaailmne kongress kokku kutsuda 1939. aasta augustis Kopenhaagenis. — Sekretärile tehti kohuseks esindada kutsesekretariaati Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu konverentsil Zürichis 5.—8. juulini 1939 ja Inglise Trükistöölise Liidu juubelpidustusel oktoobris 1939. — Rahuldusega võeti teadmiseks majanduslik aruanne.

KIRJUT maailmast

Trükitöösturid olid koos

Eesti Trükitöösturite Ühingu aastapeckoosolek peeti 5. veebruaril 1939 Tallinnas. 1937. a. aruande kandis ette. esimees A. Veiler, kes märkis organisatsiooni suurenenud tegevust. 1937. a. oli organiseeritud 37 trükitöösturit, nüüd on see arv 112, seega trükitöösturid kuuluvad 100%-lt ühingusse. Märgiti trükitehnilise taseme tõusu Eestis. Nii olid Eestis valmistatud trükitehnikad korraldatud rändnäitusel saanud kiitva arvustuse.

Uus ühingu juhatus valiti suurendatud koosseisus ja uutena valiti juure Ed. Küün ja E. Heissler Tallinnast. Samuti kinnitati kontrollkomisjoni kodule. Komisjoni esimeheks on R. Tohver.

Kultuurkoda?

Kodade mentaliteet, hoolimata kogu kodade süsteemi vähesest tulukusest, näib süvenevat. Nii on mõeldud koda, mis hõlmaks tegelasi kultuuriladelt — kirjanikke, kunstnikke, teatritegelasi jne. Sellekohane seaduseelnõu on valmis.

Kultuuritegelased ise ei näi kojast vaimustuvat. Kirjanik K. A. Hindrey kritiseeris õige tugevalt koja mõtet 1. märtsi „Päevalehes“. Terve rida kultuuritegelasi „Rahvalehe“ ja „Judislehe“ ringküsimumustes vastasid eitavalt. Eesti Kirjanike Liit esitas koguni memorandumi, teatades avalikkusele oma eitava seisukoha jne.

Näib, kas koja mõte siiski jääb peale?

Jaapani sõjaraskused

Jaapani suurriigid ja sõjaväe ringkonnad tunnevad tõsist muret pikaleveninud sõjalise käigu pärast Hiinas. Algul loodeti, et Hiina muratakse maha mõne kuuga — on ju hiinlased sõdavihkav rahvas. Kuid need kavad läksid kõik vett vedama. Hiinlasis tärkas vastupanutung, ja kuigi on kaotatud juba suured maalahmakad ning tähtsad linnad — pole sõjalisele tegevusele veelgi näha lõppu.

Sõda ise maksab Jaapanile palju. Tuleb puudus toidu- ja tarbekaunist, kuna sõda neelab kõik toot-

vad jõud. Toormaterjali puudus on nii suur, et isegi laternapostid valatakse ümber kuulideks. Tagasi tõmbuda aga ei suudeta, kuna senised pingutused olid suured ja maa tehtud purupaljaks. Tulemuseteta jäädes võib Jaapanis toimuda sotsiaalne pööre, mis pühiks pukist senised juhid. Seetõttu jätkatakse meeletut sõda.

Iga sõja puhul satutakse konflikti ka teisehuviliste ringkondadega. Ääre pealt pidi algama sõjategevus Vene-Jaapani vahel. Inglismaa ja Põhja-Ameerika Ühendriigid näitavad juba pikemat aega hambaid Jaapani püüdeile. Prantsusmaa on otseselt ohustatud jaapanlaste retkega Hainani saarele, mis on otse Prantsuse koloonia all. Kõrge riin kõikide puudutatud riikide näol ja see võib parajal ajal muutuda aktiivseks.

Vahepeal voolab veri. Mõlemad kollase tõu esindajad hävitavad üksteist.

Vitali Stepuk

* 22. IV 1888 † 26. II 1939

Narva Trükitöölise Ametiühing

„TRÜKITÖÖLINE“

ilmub 10 korda aastas

Vastutav toimetaja: A. OFFENBACH.
Toimetus ja talitus: Tallinn, Lühikejalg 6–2.
Telef. 482-66.

Järgmine number ilmub aprillis 1939
Käsikirjade saatmise tähtpäev järgmisse numbrisse 8. aprill 1939